BKS-TESTEN

En test til undersøgelse af børns evne til auditiv diskrimination af enkeltlyd i vokalt præsenterede ordpar.

OM AUDITIV DISKRIMINATION

Om end meningerne er delte, og undersøgelsesresultaterne peger i forskellige retninger, så gælder dog generelt, at evnen til at diskriminere auditive stimuli er af betydning for opfattelsen, forståelsen og bearbejdningen af det hørte sprog og dermed for sprogindlæring og sprogproduktion. Af dette følger naturligt, at specielt diskriminationen af sproglyd er af betydning for såvel en korrekt sproglydsindlæring til brug i talesproget, som en korrekt lydanalyse og lydsyntese til brug for læsning og stavning.

Der er påvist i flere undersøgelser, at den auditive diskriminationsevne for sproglyd udvikles indtil det 8. leveår. Endvidere har man fundet klare relationer mellem diskriminationsvanskeligheder og artikulationsvanskeligheder, ligesom der er påvist en tydeligt dårligere sproglydsdiskrimination hos dyslektikere end hos normale læsere.

Det er derfor vigtigt at lade en undersøgelse af den auditive diskriminationsevne indgå i enhver diagnostiserende undersøgelse af såvel tale-/sprogretarderede som læsesvage elever.

Det skal her pointeres, at auditiv diskrimination også er andet og mere end det, der undersøges i nærværende testmateriale. Her undersøges kun elevens evne til at skelne beslægtede enkeltlyde i opposition i ordpar.

OM TESTEN

Bag udarbejdelsen af dette testmateriale har ligget flere intentioner. Først og fremmest har formålet været at få udarbejdet en skelnetest, som kunne anvendes over for skolebegyndere og førskolebørn – altså en test omfattende et sådant ordforråd, at det må forventes at være kendt også af f.eks. dysfatiske og svært tunghøre skolebegyndere; måske undtaget de sværeste tilfælde. Endvidere har det været formålet at kunne præsentere børnene for let genkendelige og helt éntydige billeder, hvilket er søgt opnået gennem anvendelsen af fotografier – i farver.

Testen tænkes imidlertid også anvendt til større elever, f.eks. elever på læsehold og læseklinik, idet den foruden den »lette« A-del også omfatter en B-del med et lidt sværere ordforråd, der først kan forventes kendt og brugt af elever i 2.-3. klasse og derover. Tanken er – som det fremgår af registreringsarket – at man enten bruger A-delen alene eller både A- og B-delen. Hele testen omfatter 34 lydoppositioner + indledningsordpar.

Testordene er udvalgt således, at alle danske konsonantfonemer på nær to (/j/ og /n/) er repræsenteret som teststørrelser. Hvad angår vokalerne er der som bekendt en vis uenighed om, hvor mange af de danske vokalkvaliteter, der skal regnes for fonemer. Alt efter, hvilket synspunkt der lægges til grund, omfatter testen 8-10 vokalfonemer.

TESTNINGSPROCEDURE

Testningen bør foregå i et roligt, lydreguleret lokale. Der indledes med, at læreren viser eleven de første billedpar og siger: »Du skal nu se nogle billeder og prøve at høre forskel på de ord, som jeg siger højt. Det eneste du skal gøre, er at høre godt efter og så pege på det billede, du mener jeg har sagt noget om. Vi prøver med disse to: mus - hus - hus.« Her må man naturligvis evt. prøve et par gange ekstra, indtil man er sikker på, at barnet har forstået proceduren.

Testordene foresiges herefter – *uden mulighed for mundaflæsning* – med tydelig og klar stemme og artikulation, men »naturligt« og på ingen måde overdrevent eller overartikuleret. Da det er testens opgave at undersøge barnets fonemdiskrimination, d.v.s. da testen drejer sig om sprog, følger dermed også visse individbestemte variationsmuligheder, som normalt skal være omfattet af ørets og hjernens evne til diskrimination og generalisation, og det må derfor anses for rimeligt og tilstrækkeligt – måske enddda ønskeligt – at fremføre testordene med egen stemme. Testordene præsenteres i den rækkefølge, der er angivet på registreringsarket ud for hvert enkelt ordpar i de tre kolonner til højre. For hvert ordpar/billedpar præsenteres altså tre stimulusord.

REGISTRERING

Registreringsarket er udformet således, at man kan – og bør – markere med samme tegn, hvad enten barnet reagerer korrekt eller forkert, idet man blot markerer i h.h.v. A- eller B-kolonnen, alt efter hvilket billede, barnet har peget på. Herved opnår man, enten at barnet tolker den ens markering som »rigtig« og dermed som en belønning og opmuntring, eller at barnet opdager/erkender, at det ikke kan afgøre noget om svarets korrekthed ud fra markeringen og derfor hurtigt holder op med at interessere sig for/lade sig distrahere af lærerens markeringer. Endvidere er registreringsarket forsynet med gråfarvning af de »forkerte« felter, således at en markering i et hvidt felt angiver et korrekt svar, medens markering i et gråt felt angiver, at svaret er forkert.

OPGØRELSE AF RESULTATET

Efter testningen sammentælles alle markeringer i hvide felter – med følgende undtagelser: i A-testen medtælles ikke den første markering; i A+B-testen udelades både første og sidste markering; de pågældende felter er krydsskraverede på registreringsarket. Summen af alle »hvide« markeringer er samtidig antallet af korrekte svar. Ønsker man resultatet omsat til et %-tal for diskriminationsevnen, gælder det at:

for A-testens vedkommende er
diskr.evnen (DA) i % = summen af korrekte svar × 2,
for hele testens vedkommende er
DA = summen af korrekte svar

Eks.: A-test: summen af »hvide«markeringer = 38
diskriminationsevne = DA = 38 × 2 = 76%

A+B-test: summen af »hvide«markeringer = 83
diskriminationsevne = DA = 83%

VURDERING AF RESULTATET

Der er ikke foretaget nogen standardisering af testen, primært fordi man har skønnet, at det i øjeblikket var vigtigere at få materialet på markedet. En vurdering af resultatet må således, indtil videre, bero på et skøn ud fra en analyse af fejlantal og fejltype – en iøvrigt ikke irrelevant vurderingsmetode.

Bent E. Kjær April 1977

SPECIAL-PÆDAGOGISK FORLAG
7400 Herning • E-mail: forlag@spf-herning.dk • www.spf-herning.dk